

ΚΥΠΡΙΑΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΠΑΙΔΙΚΟΥ ΚΑΙ ΝΕΑΝΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

**ΜΑΘΗΤΙΚΟΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΔΙΗΓΗΜΑΤΟΣ
ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΦΩΤΕΙΝΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΟΥ-ΠΟΛΥΒΙΟΥ
(ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ)**

Το στόμα ενός καρχαρία

ΗΛΙΑΝΑ ΣΚΟΡΔΗ

Α΄ Γυμνασίου, The Junior and Senior School, Λευκωσία

1^ο Βραβείο Κ.Σ.Π.Ν.Β.

2019-2020

Αυτό ζωγράφισε...Το στόμα ενός καρχαρία! Όταν πήγα να δω το έργο στο μεγάλο χολ του σχολείου της, βρέθηκα μπροστά σε μια άγρια κοιλότητα περιτριγυρισμένη από μια σειρά κοφτερά δόντια που σχημάτιζαν διαδρόμους σαν σε γήπεδο στίβου. Μόνο που οι αθλητές κρατούσαν μαζί τους όλα τα υπάρχοντά τους: ο ένας κρατούσε ένα παλιό, ξύλινο μπαούλο γεμάτο αναμνήσεις, η άλλη το νυφικό της φόρεμα, προίκα για την κόρη της, ο δίπλα το παιδί του σφιχτά στην αγκαλιά του μην το κατασπαράξουν τα τρομερά δόντια...Μια σειρά άνθρωποι στον άνεμο, άνθρωποι τρομαγμένοι που τρέχουν να ξεφύγουν από τα δόντια του καρχαρία για να γνωρίσουν έναν άλλο! Πρόσφυγες!

Πρόσφυγας και αυτή! Την λένε Νουρ, σημαίνει φως στην γλώσσα της! Θείο φως! Αυτό που πλημμύρισε το σπίτι της στο Χαλέπι την ώρα που γεννήθηκε! Θείο φως είδε στα δύο μικρά, ολοστρόγγυλα μαύρα ματάκια της η μαμά της, την πρώτη εκείνη μέρα που αντίκρουσε τον μάταιο κόσμο! Και έτσι την ονόμασε!

«Ζούσαμε καλά! Στην γειτονιά μου, δύο στενά απ' την κεντρική πλατεία, παίζαμε όλα τα απογεύματα κρυφτό, κυνηγητό, μπάλα, ότι και τα άλλα παιδιά της ηλικίας μου! Ζούσαμε καλά! Είχα φίλους, φίλους πολλούς, αλλά με την αγαπημένη μου την Αμάλ ανεβαίναμε στο Μεσαιωνικό κάστρο, το σημείο συνάντησής μας, ένα από τα αρχαιότερα και μεγαλύτερα κάστρα του κόσμου! Εκεί περπατώντας στους πετρόχτιστους διαδρόμους του, ή καθισμένες στα σκαλιά του αρχαίου θεάτρου, μοιραστήκαμε ιστορίες πολλές, μυστικά, την ελπίδα για το μέλλον. Η εικόνα του κάστρου με συνοδεύει σε όλη μου τη ζωή, τα χρώματά του ήταν στους πρώτους μου πίνακες: το χρυσό, το καφέ, το κίτρινο, το κόκκινο...

Το στόμα ενός καρχαρία! Το Χαλέπι ξύπνησε ένα πρωινό του Ιουλίου του 2012 από τις σειρήνες του πολέμου, ενός εμφύλιου πολέμου. Οι άνθρωποι κρύφτηκαν τρομαγμένοι, όπου μπορούσαν κι αυτοί που μπόρεσαν να σωθούν πλήρωσαν τον βαρκάρη για να τους πάρει απέναντι... Φορούσε και αυτός μαύρα ρούχα που θύμιζαν εκείνον...Ξεχασμένες ψυχές, σφιγμένες η μια δίπλα στην άλλη, μεταφέρθηκαν μέσα από μια τρικυμισμένη θάλασσα στη γη της Επαγγελίας, στον νέο ασφαλή κόσμο.

«Το στόμα ενός καρχαρία», ο πίνακας της Νουρ που κέρδισε το πρώτο βραβείο στον Πανευρωπαϊκό Διαγωνισμό Ζωγραφικής Νέων απεικονίζει ακριβώς αυτό: την έξοδο από τον

καρχαρία πόλεμο και την είσοδο στο στόμα ενός άλλου καρχαρία, στην ζωή ως Πρόσφυγας σε έναν αφιλόξενο κόσμο. Κοιτάζοντας προσεκτικά τις φιγούρες, τις εντόπισα : η Αμάλ και η Νουρ, τρέχουν στους σκοτεινούς διαδρόμους κρατώντας σφικτά ένα ομοίωμα του κάστρου των παιδικών τους χρόνων...μόνο που σε μια στιγμή η Αμάλ παρουσιάζεται σκυφτή, τα χαρακτηριστικά του προσώπου της χλωμά, το βλέμμα απλανές...

« Η Αμάλ είχε ελπίδες να φτάσει στη μεγαλόνησο αλλά δεν τα κατάφερε. Όταν βυθίστηκε η βάρκα μας, μην αντέχοντας το βάρος των ανθρώπων που πήραν το χρυσό εισιτήριο του βαρκάρη, χάθηκε στο στόμα του καρχαρία.»

Μόνη...Έτσι ένιωθε στο νέο της σχολείο στην Ακρόπολη που δεν έμοιαζε καθόλου με την Ακρόπολη στο Χαλέπι, όπου ήταν χτισμένο το κάστρο της. Όμορφο σχολείο, αλλά απ' το παράθυρο του έβλεπε μόνο δρόμους και κτήρια, ενώ από το παράθυρο του δικού της κάστρου την αιωνιότητα, την ιστορία, έργα ασύλληπτης ομορφιάς. Έβλεπε, όμως, και την πίσω πλευρά του μνημείου του Κυριάκου Μάτση, ενός αγωνιστή της Ειρήνης, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που έπεσε μαχόμενος για ένα καλύτερο κόσμο, ένα κόσμο χωρίς καρχαρίες, όπως τον ονειρεύτηκε η Νουρ...

Μόνη...

Μόνη καθόταν τα διαλείμματα δίπλα στο ξύλινο καράβι της αυλής, σε μια γωνιά για να μην φαίνεται. Μόνη με τις σκέψεις της...Τι φοβερή φασαρία στο εφηβικό μυαλό της: σφαίρες, σφυρίγματα, σφυγμοί! Τι μαύρο χρώμα παντού: καπνοί, καπετάνιος, κύματα! Μόνη, χωρίς ούτε ένα χαμόγελο...Δεν ήξερε καλά τη γλώσσα κι ήταν αυτό ένα εμπόδιο, αλλά πάλι κανείς δεν την προσέγγιζε...Έψαξε την Αμάλ, την ελπίδα, στα τόσα πρόσωπα που έβλεπε τριγύρω, αλλά δεν την βρήκε σε κανένα.

Μόνη...

Και στα μαθήματα, αυτή που δεν καταδεχόταν τις αποτυχίες, πήγαινε απ' το κακό στο χειρότερο!

Μέχρι...

Μέχρι που μια μέρα, στο μάθημα των Εικαστικών, μια φλόγα άναψε στην καρδιά της όταν η καθηγήτριά ζήτησε από τους μαθητές να ζωγραφίσουν αυτό που αγαπούν περισσότερο στον κόσμο. Κι αυτή έκανε χρώμα τις αναμνήσεις της σχεδιάζοντας εκείνο το επιβλητικό κάστρο με έναν λαμπερό ήλιο να το φωτίζει! Τότε όλοι κατάλαβαν το ταλέντο της. «Η Νουρ είναι καταπληκτική στη ζωγραφική» είπε η δασκάλα της με περηφάνια... Το νέο δεν άργησε να μαθευτεί, «Η Νουρ, η Σύρια, ζωγραφίζει», «Εκείνη η πρόσφυγας που ήρθε φέτος, ζωγραφίζει καταπληκτικά!».

«Καθόμασταν ένα βράδυ στο σαλόνι, όταν χτύπησε το κουδούνι. Ήταν μεγάλη η έκπληξή μου όταν η μαμά ήρθε μαζί με μια κυρία που φορούσε πάντα πάνω της όλα τα χρώματα του κόσμου! Ήταν η κ. Τρύφωνος, η δασκάλα της Τέχνης! Απολογήθηκε για το ακατάλληλο της ώρας και ζήτησε να μας μιλήσει για κάτι σημαντικό. Από το στόμα της ακούστηκαν τα πιο γλυκά λόγια του κόσμου για μένα! Ήταν λες και ξαφνικά το δικό της χέρι – συνηθισμένο να κάνει εικαστικά θαύματα- με τραβούσε έξω από τη σκοτεινή κοιλότητα, έξω, σε έναν κόσμο γεμάτο χρώματα, φως χαμόγελα! Ποτέ ξανά δεν με είχε επισκεφτεί καθηγήτρια στο σπίτι μου και ήξερα πως για να το κάνει, ο λόγος θα ήταν σημαντικός! Και ήταν! Είπε για το ταλέντο μου στη ζωγραφική και τόνισε πως μπορούσα να καταφέρω πολλά με κάποια καθοδήγηση. Εισηγήθηκε να μου προσφέρει κάποια επιπλέον μαθήματα αφιλοκερδώς μετά το σχολείο για να συμμετάσχω σε ένα πανευρωπαϊκό διαγωνισμό με θέμα *Η πιο συγκλονιστική στιγμή της ζωής μου*. Οι γονείς μου συμφώνησαν, όλοι συμφωνήσαμε! Την έβλεπα καθώς απομακρυνόταν στο μεγάλο δρόμο και σκεφτόμουν πως χρειάζεται μόνο ένας άνθρωπος στη ζωή σου για να σου δείξει τον δρόμο, να σε βγάλει από το στόμα ενός καρχαρία! Μόλις είχα ανακαλύψει τον δικό μου».

Μόνη τα διαλείμματα ...

Τα απογεύματα όμως ήταν ωραία...Περίμενε πώς και πώς εκείνο το τελευταίο κουδούνι για να βγει από την κρυψώνα της, η τελευταία των τελευταίων, και να χαθεί σε έναν κόσμο χρωμάτων όπου όλοι πίστευαν σε αυτήν και όπου μπορούσε να δημιουργήσει ό,τι έβλεπε, ό,τι αισθανόταν, ό,τι ονειρευόταν... Εκεί ήταν όλα όμορφα....Χαμένες μέσα στα χρώματα που ξέρουν μόνο να ομορφαίνουν τη ζωή, αυτή και η δασκάλα της- ανέπτυξαν ένα μυστικό κώδικα επικοινωνίας που δεν χρειαζόταν κανένα γλωσσικό κώδικα για να μεταφέρει μηνύματα. Αρκούσε ένα βλέμμα

κατανόησης, μια επίδειξη κίνησης, ένα χαμόγελο επιβεβαίωσης, αρκούσε η συνεχής παρουσία και το μαύρο γινόταν σιγά σιγά γκρι, πράσινο, κίτρινο, κόκκινο! Το σκοτάδι γινόταν φως! Αλλά, όταν ήρθε η στιγμή να επιλέξει τι θα ζωγράφιζε για τον διαγωνισμό, γύρισε στην καθηγήτριά της και είπε: «Το στόμα ενός καρχαρία!»

Τις προάλλες στο μάθημα της λογοτεχνία, διάβασαν εκείνο το συγκλονιστικό ποίημα της Ουαρσάν Σάιρ: «Κανένας δεν αφήνει την πατρίδα του, εκτός κι αν πατρίδα είναι το στόμα ενός καρχαρία...». Η Νουρ έκλεισε τα μάτια και έβλεπε τη δική της πατρίδα λουσμένη στο φως. Καρχαρίας, ναι!, ο πόλεμος! Η πατρίδα, όμως, φως! «Κανένας δεν αφήνει την πατρίδα, εκτός αν η πατρίδα σε κυνηγά...».

«Δεν μας κυνήγησε η πατρίδα, κυρία», είπε η Νουρ, γυρίζοντας στους συμμαθητές της και καρφώνοντάς τους με εκείνα τα φωτεινά της μάτια. «Ο πόλεμος μας κυνήγησε! Ο πόλεμος ήταν το στόμα του καρχαρία, αλλά και η νέα ζωή που βρήκαμε εδώ, καρχαρίας είναι και αυτή!»

Το διάλειμμα στο παγκάκι δεν ήταν μόνη. Είχε έρθει η αγαπημένη της καθηγήτρια που άκουσε το συμβάν. Δειλά, δειλά άρχισαν να την προσεγγίζουν κάποιες συμμαθήτριάς της, η Ελπίδα και η Μαρία και λίγο μετά η Αναστασία που ήθελαν για πρώτη φορά να μάθουν γι' αυτήν συγκλονισμένες με αυτά που είχαν ακούσει στην αίθουσα. Και η Νουρ είπε για την απίστευτη μοναξιά που ένιωσε στον ξένο τόπο από τη στιγμή που έφυγε από τον πρόχειρο οικισμό της Κοφίνου, όπου ήταν μαζί με άλλους συμπατριώτες της. Δεν είπε όμως τίποτε για το έργο που ετοίμαζε! Αυτό το μυστικό το μοιραζόταν μόνο με την καθηγήτριά της, όταν ο κόσμος, μετά μεσημβρία, μεγάλωνε κι αυτή μεγαλουργούσε!

Το «Στόμα ενός καρχαρία» εξελισσόταν σιγά σιγά...Ξεκίνησε με πολλή κουβέντα. Η Νουρ περπάτησε τη δασκάλα της στους διαδρόμους του μυαλού της ξεδιπλώνοντας μία μία της αναμνήσεις της για να την κάνει να καταλάβει...Σιγά σιγά όλοι παρόντες στο έργο της: Η φωτεινή πατρίδα, η αγαπημένη Αμάλ, το σπίτι που γεννήθηκε, το μεγάλο κάστρο, η κ. Τρύφωνος να την κρατά απ' το χέρι...Ήταν όλοι εκεί: Κάθε δόντι και μια δυσκολία: Η αφιλόξενη γη, οι νέοι συμμαθητές που σχολίαζαν, οι ατέλειωτες ώρες μοναξιάς στο παγκάκι, οι δυσκολίες στη γλώσσα, η έλλειψη κατανόησης... Η δασκάλα της κάποτε της είχε πει «Πρέπει να καταλάβουν

ότι η ζωή είναι το στόμα ενός καρχαρία και ότι η πατρίδα δεν σε διώχνει μακριά, αλλά σου φωνάζει να γυρίσεις!»

Ήμουν στο χολ του σχολείου για την απονομή. Ήρθαν εκπρόσωποι της Ευρωπαϊκής Ένωσης με καλοραμμένα κοστούμια, κυρίες φρεσκοχτενισμένες, σοβαροί δημοσιογράφοι, συμμαθητές, νέοι φίλοι και καθηγητές. Ήρθαν οι γονείς της και κάθισαν δειλά στα πρώτα καθίσματα! Οι τελευταίοι...γίνονται πρώτοι! Γέμισαν οι καρέκλες. Γεμίζουν οι καρέκλες στις απονομές, στις δυσκολίες όμως όλοι είναι απόντες!

Το έργο ήταν μπροστά . Επιβλητικό. Το κοιτούσαν όλοι μέσα στη σιωπή...Βουρκωμένα μάτια, κοφτές αναπνοές, σιωπή...

«Ζωγράφισα το στόμα ενός καρχαρία! Καρχαρίας είναι ο πόλεμος αλλά και ο νέος πόλεμος να στεριώσουμε στη νέα γη. Ζωγράφισα ένα κομμάτι απ' τη ψυχή μου και τις ελπίδες μου. Ο φωτεινός ήλιος που πρωτοαντίκρισα στο αγαπημένο κάστρο στο Χαλέπι είναι ψηλά-πάντα εκεί- να μας προστατεύει. Αφιερώνω το βραβείο στην Αμάλ που δεν είναι εδώ, στους γονείς μου που ονειρεύτηκαν μαζί μου, στις νέες μου φίλες που ομορφαίνουν τις μέρες μου! Τέλος, το αφιερώνω στην καθηγήτριά μου που πίστεψε σε μένα και με τράβηξε να μην χαθώ μέσα στο στόμα του καρχαρία, δείχνοντάς μου τον δρόμο προς το φως!

Έμεινα να κοιτάζω τον πίνακα ώρες πολλές. Το στόμα του καρχαρία! Αυτό ζωγράφισε! Έναν εικαστικό ύμνο για τον καθένα από εμάς που με κάποιο τρόπο κινδύνεψε κάποια στιγμή στη ζωή του να χαθεί σε αυτήν τη σκοτεινή κοιλότητα. Έναν ύμνο για τον Άνθρωπο...